ABÎDE BİN AMR (radıyallahü anh)

Tabiînden meşhûr fıkıh âlimi. İsmi Ubeyde bin Amr es-Selmânî el-Muradî olup, Abîde es-Selmânî ismiyle de meşhûr olmuştur. Künyesi Ebû Amr el-Kûfî'dir. Doğum târihi bilinmemektedir. 72 (m. 691) senesinde vefât etti.

Abîde bin Amr Yemenli olup, mensûb olduğu kabilenin reîsi idi. Peygamberimiz (aleyhisselâm) hayatta iken, Mekke'nin feth edildiği günlerde müslüman olmakla şereflendi. Fakat Peygamberimizi (aleyhisselâm) görmediği için sahâbî olamadı. Hazreti Ömer'in halifeliği zamanında Medine'ye gelerek yerleşti. Eshâb-ı kiramdan Hazreti Ömer'den, Hazreti Ali'den İbn-i Mes'ûd (radıyallahü anh) ve İbn-i Zübeyr'den (radıyallahü anh) hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Hazreti Ali'nin sohbetlerinde devamlı bulunmakla meşhûr olmuştur. Hadîs ve fıkıh ilmini Eshâb-ı kiramdan öğrendi. Rivâyet ettiği hadîs-i şerîfler Kütüb-i sitte'de yer almıştır.

Kendisinden, Abdullah bin Seleme, İbrâhîm Nehaî, Ebû İshâk es-Sebîî, Muhammed bin Sîrîn, Ebû Hussân el-A'rac, Eb'ul-Buhterî, Âmir eş-Şa'bî ve diğer âlimler ondan hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir.

Abîde bin Amr (radıyallahü anh) fıkıh ilmini Abdullah İbn-i Mes'ûd'dan (radıyallahü anh) öğrendi. Onun derslerinde yetişen beş seçkin talebesinden biridir. Kendisine fıkhî meseleler sorulurdu. Fıkıh ilminde, tabiînin büyük fıkıh âlimlerinden meşhûr Kâdı Şüreyh derecesinde âlim idi. Kâdı Şüreyh bazen kendisine derin fıkhî meseleler soranları ona gönderirdi. İlmindeki üstün derecesi yanında takvâsı, haramlardan sakınmasıyla da meşhûrdur. İbn-i Sîrîn onun hakkında şöyle demiştir; "Onun gibi takvâsı ileri derecede birini görmedim" İshan bin Mensûr "O, sika (güvenilir, sağlam) bir âlimdir. Onun bir benzeri az bulunurdu." demiştir.

Bir gün kendisine Kur'ân-ı kerîm'den bir âyet sorulduğunda buyurdu ki: "Bu husûsda Allahü teâlâ'dan korkun. Kur'ân-ı kerîm'in mânâsını hakkıyla bilenler bizden önceydi. Onlar şimdi yok. Onlar bu konuda ne bildirmişlerse bu âyetin mânâsı da O'dur."

Muhammed bin Abdullah Ensârî şöyle anlatmıştır; Abîde bin Amr'a bende, Resûlullahın (aleyhisselâm) mübârek saçından bir kıl var, Enes bin Mâlik'ten kalmadır, dedim. O da, bende Resûlullahın (aleyhisselâm) mübârek saçından bir tel bulunması, dünyâ üzerinde bulunan değerli ve kıymetli ne varsa onlardan kat kat sevimlidir" dedi.

Rivâyet ettiği hadîs-i şeriflerden biri: Bir gün Resûlullah (aleyhisselâm) efendimiz Abdullah bin Mes'ûd'a "Nisa sûresini oku dinleyelim" buyurdu. İbn-i Mes'ûd "Yâ Resûlallah! Kur'ân-ı kerîm size indi. Biz O'nu sizden okuduk ve sizden öğrendik." dedi. Resûl-i Ekrem "Evet öyledir. Fakat ben Kur'ân-ı kerîmi başkasından dinlemeyi severim" buyurdu. İbn-i Mes'ûd okumaya başladı. "Halleri ne olacak! her ümmetten bir şahit getireceğimiz zaman..." (Nisa, 41) âyetine gelince, Resûlullah'ın mübârek gözlerinden yaşlar boşandı.

Yine İbn-i Mes'ûd'dan rivâyet ettiği hadîs-i şerîfte, "İnsanların en hayırlısı benim asrımda bulunanlardır. Sonra en hayırlısı onlardan sonra gelenler, sonra en hayırlısı onlardan sonra gelenlerdir." buyurulmuştur.

1) Tezkiret-ül-huffâz cild-1, sh. 40

2) El-A'lâm cild-4, sh. 199

3) Tehzîb-üt-tehzîb cild-7, sh. 84

4) Vefeyât-ül-a'yan cild-4, sh. 182

5) Tabakât-ı İbn-i Sa'd cild-6, sh. 93

6) Şezerât-üz-zeheb cild-1, sh. 78

7) Tehzîb-ül-esmâ vel-luga cild-1, sh. 317